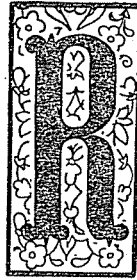

Mûsikî

CAHİT ÖNEY

Mûsikîmizin mahvına doğru

ESMÎ gazetesinin 30 Haziran 1966 tarihli nüshasında neşredilen «Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Kuruluş ve Görev Yönetmeliği» Türk Mûsikisini kasdı ve gayri ilmi davranışlarla ortadan kaldırmak isteyenlerin âmâline göre hazırlanmış, hazırlanmıştır. Bu Yönetmelikte mûsikî; ilim dışı bir görüş ve kasıtlı 3'e ayrılmış ve Türk Mûsikisi ile Batı Müziğine ilâveten (ÇAĞDAŞ TÜRK MÜZİĞİ) gibi düzmece bir müzikten bahsedilmiştir.

(1980'e kadar Türk Mûsikisinin, Türkiye'de, Türklere unutturulması) hakkında gizli plânlar hazırladığı hususunda şâyiâların dolaştığı şu sıralarda, bu davranışın ehemmiyet ve muhtemel neticelerine temas etmeden önce, bazı ilmi-iptidâî malûmların arzı zarûridir :

Dünyâmızın, üzerinde yaşadığımız bölümünde 2 çeşit mûsikî icrâ edilir ve dinlenilir ki bunlar da: Türk Mûsikisi ve Batı Müziğinden ibarettir. Diğer kıt'alarda ise, Türk Mûsikisinin yerini Hind Mûsikisi, Çin Mûsikisi... alır.

Cigan müziği, Macar müziği, Caz müziği, Ye-ye müziği, Opera müziği, Kilise müziği.. Batı Müziğinin tavr, teknik ve maksat yönlerinden husûsiyet arzeden bölümlerinden ibaret olduğu gibi; Türk halk müziği, Klâsik müzik, San'at müziği, Oyun havaları, Câmî müziği, Tekke müziği.. Türk Mûsikisinin gene tavr, teknik ve maksat yönlerinden husûsiyet arzeden bölümleridir.

Bir müziği diğerlerinden kesin hudutlarla ayırıp: (Bu Türk Mûsikisidir; bu Batı Müziğidir..) dedirten husûsiyet; bu müziklerin (SİSTEM)lerinin birbirine hiç benzemeyişinden; yani, bir oktavlık aralığın seslere bölünüş formüllerinin başkalgından ileri gelir. Meselâ: Batı Müziğinde 1 oktav aralık 12 (müsâvî) ses şeridine bölünmüştür; aynı aralık Türk Mûsikisinde ise 24 (gayri müsâvî) parçaya bölünmüştür. (Bundan dolayıdır ki: Batı Müziğinde yarım ses vardır sözü doğru ve Türk Mûsikisinde çeyrek, dörtte bir ses vardır, sözü ise yanlıştır). Bir kısım Asya millet-

lerinin müziğinde ise aynı aralık 5 (gayri müsâvî) parçaya ayrılmıştır.

Cinsi ne olursa olsun her müzikte, önem sırasıyla: melodi, ritm, armoni (çok-seslilik) unsurları vardır. Bunlardan melodi, o müziğin sistemi ile ilgili olup en önemlisidir. Armoni ve hattâ ritmsiz (taksim, gazel gibi) müzik türleri (formları) bulunmasına mukabil, melodisiz müzik olamaz.

Batı Müziği sistemine göre bestelenmiş (veya başka bir sisteme ve meselâ Türk Müsîkisi sistemine göre bestelendiği halde Garp Müziği sistemine göre notaya alınmış!) bir esere, yalnızca Türk-Müsîkisinde bulunan Türk-aksağı, Müsemmen, Devri Hindî gibi ritmler (usüller) uygulanabilir; bu halde ortaya çıkan eser ne Türk Müsîkisi eseridir, ne Türk ve Batı Müzikleri karması bir eserdir; gene Batı Müziği eseridir! Bunun gibi, Türk Müsîkisi sistemine göre bestelenmiş ve dolayısıyla bu sistemin gerektirdiği husûsî bir nota ile tesbît edilmiş bir esere de armoni (çok-seslilik) uygulanırsa (ki çok iyi olur!), ortaya çıkacak eser, 24 (gayri müsâvî aralık) bulunmamak kaydıyla (!) gene Türk Müsîkisi eseridir. Çünkü; armoni, kontrpuan, fûğ, orkestrasyon gibi imkânlar müzik sistemi ile alakası bulunmayan birer teknik husûsiyetler.

Yukarıda bir nebze de belirttiğimiz gibi 1 oktavı 12 yarım sestem müteşekkil Batı Müziğini ifade eden nota sisteminin değiştirme (alliterasyon) işaretleri (diyez, bemol, bekar..), 1 oktavı 24 gayri müsâvî parçalı sestem müteşekkil Türk Müsîkisi eserlerini tesbit ve ifâdeye yetmez; bundan dolayı, ilâveten farklı diyez ve bemoller de kullanılmak zarûreti vardır.

Müzik hakkında bu iptidâî mâlûmâtı bilmecebûriye kaydettikten sonra sadede gelelim :

24 Sesli Türk Müsîkisi eserlerini 12 sesli Batı Müziği notası ile tesbit ve çok-seslendirme; Türk Müsîkisini geliştirmek yerine tahrif ve dejenere etmenin, yarın da ortadan kaldırmanın yolu olarak benimseyen bir kısım aşâğılık kompleksi sâhibi Batı Müziği mensuplarımız; bundan yıllarca evvel (Çil horozum kayboldu, Adana'nın yolları taştan) gibi muharref ucubelerle ortaya çıkmışlar ve bunları Ankara Radyosunda, Türk Müsîkisi saatlerinden % 10'unu işgâl ederek Modern Türk Müziği diye bizlere zorla dinletmek

yolunu tutmuşlardı. Halbuki, yukarıda verdiğimiz izahattan da anlaşılacağı üzere, bu ucubelere müsîki demek gerekse bile, tağyir ve ircâ edilmiş sistemine bakılarak Batı Müziği eserleri denmesi zarûri olurdu.. Diğer taraftan, Türk Müsîkisi eserlerini; bünyesini, sistemini bozmadan çok-sesliliğe (polifoniye) kavuşturmak mümkündür ve bu, rahmetli Hüseyin Sâdettin Arel ve talebeleri tarafından yapılmıştır. İşte asıl Çağdaş Türk Müziğini temsil eden bu eserlerin icrâsına bir türlü yanaşmamakla kasdını, anlayanlara açıklayan Radyolarımız, bu defa işi bir merhale daha ileriye götürerek, Resmî Gazete'de neşredilen bir Yönetmelikle, vaktiyle kullandığı ve Türk Müsîkisinin bir türü olarak târif ve programlarında takdim ettiği Modern Türk Müziği lâfını da bir tarafa bırakıp, Türk Müsîkisi ve Batı Müziği dışında bir Çağdaş Türk Müziği icâd etmiştir. Bu davranış, ilim bakımından utanç vericidir.

Şunun-bunun eserini tahrif ve tağyir ederek çok-seslendirmek yerine bizzat bu tarz besteler yapmalarının da bir sebebi olmak gerekir!

87, 99, 135, 143 cü maddeleriyle, yerine, Çağdaş Türk Müziği dedikleri bu düzmece müziği ikâme suretiyle asıl ve asil Türk Müsîkisini üçüncü bir merhalede ortadan kaldırmağa azmetmiş olanların âmâline göre hazırlanan bu Yönetmeliğin iptâlî şarttır. Tasvibi ile yürürlüğe girdiğine göre, Turizm ve Tanıtma Bakanının, iptâl husûsunda da yetkili olması, genel hukuk kâideleri icâbidır. Bu hâdise, skandal; Turizm ve Tanıtma Bakanlığının; Türk ve Batı Müsîkilerinden ve hattâ umûmiyetle müsîkiden anlayan mütehasısı bulunmadığını, Bakan tasdikinin basma-kalıp bir formalite icâbı sayıldığını ortaya koyması bakımından da esef ve dehşet vericidir!.. Milli Kütüphânemiz Müsîki bölümünün başında Türk Müsîkisinin ümmisi ve o nisbette de düşmanı, körü-körüne Batı Müziği hayranı bir zâtn yıllardır tutuluşu, gerçek bir kıymet olan Genel müdürüne ekibini kurma yolunda mutlak selâhiyet tanınmaması.. ve bu yazıya sığmayacak sâir tasarrüfler, Resmî mercilerin, Türk kültürü sahasında pek kifâyetsiz, bilgisiz olduğunun belîğ misâlini teşkil eder. Türk Müsîkisini dejenere etme plânının fâil-i aslisi TRT ise de, Yönetmelik Bakanlık tasdiki ile mer'i-yete girdiğine göre; her beliyede

münhasıran TRT'nin suçlandırılması hatâlı yolu bırakılmalı; bu müessesenin kasdı kadar, bakanlıklar yetkililerinin cehli de dikkati çekmelidir.

Şunu da belirtelim ki; bu kasıtlı şahıslar, bu kâbil hesap sormalar karşısında Hükûmete: (Keyfiyeti Devlet Konservatuarımıza sorunuz; onların hükmüne, hakemliğine râzıyız!) demek ve Devlet Konservatuarından da gene kendileri, emellerine göre karar çıkarmakta veya çıkartmaktadırlar. Bu oyun, çoktan bayatlamasına rağmen sürüp gitmektedir.

Turizm ve Tanıtma Bakanlığının bu Yönetmeliği iptâlî şart ise de, gerekli incelemenin hangi yetkililerce (!) yapılabileceği dikkatle takibe değer.

TRT'nin, bir müsâbaka açma yerine (mâlûm ve muayyen) bestekârlara eser ısmarlama yoluna gidişine dikkati çekecek husus (para) olmamalı; (düzmece) müzik dolayısıyla patent sâhiplerine müracaattan başka çıkar yol görülememesi gerçek san'atçıların dikkat ve ibret nazarlarını celbetmelidir!

Türk kültürünün vazgeçilmez unsurlarından birinin daha tehlikede olduğunu ilmi delilleriyle ve etraflıca belirttik. Hitâbımız daha ziyâde istikbâle, san'at târihimize ise de; effkârı umûmiyenin, alâkadâr Bakanlık ve TRT'den, müsbet icraat yanında ilmi ve mufassal mütâlâa da bekleyeceği çok tabûdîr!

